

RAYMOND GUÉRIN

Visa hing

Prantsuse keelest tõlkinud Heli Allik

SA Kultuurileht

Tõlge on valminud Eesti Kirjanike Liidu tõlkijate sektsiooni noorte toimetajate koolitusprogrammi raames.

Tõlgitud väljaandest:

Raymond Guérin
La peau dure
Finitude, 2017

Käesoleva teose väljaandmist on toetanud Prantsuse Instituut Eestis.

Toimetanud Karet Eesmäe
Korrektuuri lugenud Triinu Tamm
Kujundanud Maris Kaskmann

© Éditions Finitude, 2017. Avaldatud kokkuleppel agentuuriga SAS Lester
Literary Agency & Associates
©Tõlge ja saatesõna. Heli Allik ja Loomingu Raamatukogu, 2023
© Kaanefoto. Éditions Finitude

Kolleegium

Toomas Haug, Tiit Hennoste, Maarja Kangro, Lauri Kitsnik, Hasso Krull,
Maria-Kristiina Lotman, Ilona Martson, Mati Sirkel, Elle-Mari Talivee,
Marek Tamm, Jaak Tomberg, Udo Uibo

Toimetus

Harju 1, 10146 Tallinn
Tel: 627 6425
E-post: LR@loominguraamatukogu.ee

Trükkinud Tallinna Raamatutrükikoda

ISSN 1406-0515
ISBN 978-9916-713-74-7 (trükis)
ISBN 978-9916-713-75-4 (epub)

Louis Émièle

Me võime ju kuulata jutte teiste inimeste kõige salajasematest seikadest, aga ainult lugupidamises, ainult õrnas ja tähelepanelikus kaastundes inimhinge vastu, mis võitleb ja kannatab. Sest isegi satiir on teatav kaastunde vorm.

D. H. Lawrence

CLARA

Nagu iga hommik terve nädal, pühapäev välja arvata, ärkasin ma täna ka kell kuus. See oli järjekordselt äratuskell, mis mu voodist välja sikutas. Ma näen öösel õudusunenägusid. Ja siis vastu hommikut, selge see, et ma olen läbi ja väsinud ja ma jään magama nagu nott. Kui äratuskell ei tiriseks, siis ma kardan, et ma norskaksin lõunani.

Kell kaheksa, peale seda, kui ma olen end korda sättinud, natuke koristanud ja kohvi teinud ja kui ma neile hommikusöögi nende magamistuppa viin, vaatab proua mind alati naljaka näoga ja härra ütleb raudkindlalt, kui tõstab pilgu ajalehelt ja naeratab lahkelt: Clara, te olete täna jälle koomas.

Mis ta sellega öelda tahab? Härra kasutab alati igasuguseid imelikke sõnu! Või noh, ma saan enam-vähem aru. Tõsi ta ju on, et ma pole juba mõnda aega oma parimas vormis. Eks see ole see õudne jama, mis mind piinab. Selge see, et mu teenindus jätab soovida. Mu mõtted on laiali. Mul on nagu mingi raske asi kõhus. Minuga juhtub kindlalt midagi halba. Ma ei mõtle sellele, mida ma parasjagu teen. Ma unustan kõik, mis mulle öeldakse. Palun kuulake, Clara, kui ma teiega räägin, korrutab proua kogu aja. Aga ma ei saa sinna midagi teha! Tagatipuks ütleb härra, kellele meeldib nalja visata, et ma pole võimeline mõtlema.

Peremehed on kõik ühesugused. Isegi kõige paremad! Muud ei tee, kui mõistavad kohut, kuigi ise ei tea asjast midagi. Aga sellegipoolest ma ei uskunud täna hommikul, et see pauk nii kiiresti tuleb. Meil oli just lõunasöök plaanis. Härra sõbrad. Tihedad külalised. Luuletaja ja kirjanduskriitik või midagi sinnapoole. Siin majas on alati lauas rahvast. Aga see on täitsa tore. Saab uusi nägusid näha. Igasugu keerulisi asju meisterdada. Köögis meeldib mulle tegelikult kõige rohkem. Lauda katta, valges põlles roogi ette kanda, küpsetada mustikakooki või teha üks eriti hea šokolaadikreem, see on palju toredam värk kui pesu pesta või potte-panne läikima lüüa. Ühesõnaga, hommikupoolik möödus lennates. Mul polnud aega nina nokkida. Ja kuigi ma tundsin, et mul on kurgus see imelik klomp, olin ma peaaegu rõõmsas tujus

ja laulsin, sest homme on pühapäev ja ma lähen koos oma sõbranna Irène'iga tantsima ja me saame Impérialis jälle kokku nende kahe väikse hispaanlasega, kellega me eelmisel pühapäeval tuttavaks olime saanud.

Ja siis kõlas uksekell. Täiesti võimatu, mõtlesin mina, need ei saa veel härra sõbrad olla. Ma läksin pahaaimamatult uksele. Seal seisis keegi sandarm. Ta tahtis härraga rääkida. Ma siis juhatasin ta üles. Kabinetis, kui ma tema tulekust teatasin, vaatasin härrat. Ta ei paistnud eriti rõõmus, et teda tülitatakse. Ta on nagu mina, talle ei meeldi, kui tema juures mingid sandarmid või politseinikud ringi luusivad. Ma saan temast aru, selles kambas on kõik üks suurem nuhtlus kui teine. Aga sellel siin oli täitsa sõbraliku inimese nägu peas. Ma jätsin nad igastahes omavahele, aga mingi aja pärast hakkas see mulle imelik tunduma. Nad muudkui rääkisid, kõik kolmekesi, proua ka, kes oli üles nende juurde läinud. See ajas mind närvi, sest ma tahtsin proua käest kalavormi asjus nõu küsida ja ma ei julgenud teda segada.

Aga kui ta minu juurde alla kööki tuli, sandarm tema kannul, ja ta oli täiesti näost ära, siis oli mulle selge, et midagi on lahti ja et minu oinapäev on käes.

Kuidas teie nimi on? küsis sandarm pikema sissejuhatusega. Kõigepealt ajas see mind natuke segadusse. Nad peavad ikka alati selliseid kahtlustajaid mängima. Üleval kabinetis oli proua talle ju kindlasti mu nime öelnud. Mis trikk see siis oli? Aga ma ei tahtnud hakata tsirkust tegema. Ütlesin Clara. Aga sellest talle veel ei piisanud. Clara mis? Clara Coustu, püha issand! Te olete sündinud Pariisis, eks ole? Ma noogutasin pead. 7. juuli 1926? Nii oli just. Ta tundis mind tõepoolest nagu oma viit sõrme. Ja teil on õde, teatas ta siis, teist vanem, Louise. On teil tema aadress? Ma isegi ei iitsatanud. Praegu polnud aeg pead kaotada. Selge, et ma teadsin, kus mu õde elab, aga ma tegin lolli nägu. Ma ei tea mitte midagi, vastasin ma talle. Ma pole temast juba kuude kaupa mitte midagi kuulnud. See kahjuks ei paistnud talle meeldivat. Ja siis ladus ta oma kaardid letti. Aga seda te ikka teate, et ta aborti tegi? Ma olen üsna kindel, et ma punastasin. Seda ma ka teadsin. Ja ma nägin väga hästi, mis tema küsimuste eesmärk pidi olema. Aga ma ei lasknud end verest lüüa. Ma ei topi oma nina õe asjadesse, ütlesin ma. Ja kas ka mitte teie ise ei teinud aborti? Ja mõelda, et ma olin veel ust lahti tehes leidnud, et tal on sõbraliku inimese nägu peas! Nüüd olid tema huuled kurjad ja pilk karm. Ma ei saanud kohe aru, et ta

teadis minu kohta peaaegu kõike ja et ta lihtsalt lasi mul vingerdada. Ühesõnaga, ma ei tea isegi päriselt, miks, ma eitasin kõike. Ma isegi ei mõelnud, et mis see hea asi oleks teha, aga nagu iseenesest tuli pähe, et igal juhul on parem väga ettevaatlik olla. Ma tahtsin kõigepealt näha, mis plaan tal täpselt on. Lõppude lõpuks ta võib-olla ikkagi ainult lollitas mind. See oli selge, et keegi oli minu peale kaevanud. Aga mida ta täpselt ikkagi mu mineviku kohta teadis?

Nojah, aga kui ma kokkuvõttes nägin, kuidas ta oma kotist terve suure toimiku välja võttis ja mulle üksikasjalikult jutustama hakkas, mida ma kõik olin viimased kolm aastat teinud ja kus töötanud ja kuidas ma olin Saksamaal olnud oma kahe õega, Louise'iga, kes on vanem, ja Jacqueline'iga, kes on noorem, ja millised olid olnud mehed, kellega ma olin läbi käinud, ja kus ma pärast teenijaks olin olnud, siis ma sain aru, et ma olen omadega täiesti sees. Kust imekohast nad ometi kõik selle välja võtavad? Mõnikord laovad nad sulle ette isegi sihukesi asju, mis sa oled ise peaaegu ära unustanud. Aga ma sellegipoolest eitasin kõike edasi. Sandarm vangutas paar korda pead. Võis öelda, et mu tõrkumine ärritas teda ja talle ei meeldinud mu vastused. Ja proua vaatas mind murelikul ilmel. Ta oleks ilmselgelt tahtnud, et ma end paremini kaitseks, et ma oma süütust tõestaks. Kuulge ometi, Clara, korrutas ta muudkui, see pole ju raske. Te peate meelde tuleutama. Kui teil pole midagi endale ette heita, siis on praegu aeg seda öelda. See härra on siin, et teid kuulata. Te peate talle näitama, et te pole midagi halba teinud. Aga mind ajas tegelikult oksendama. Ma tundsin, et mul on väga paha olla. Ma püsisin vaevu jalul. Ma tahtsin, et see kõik juba läbi saaks.

Ka sandarmil paistis vist kiire olevat, sest kui ta nägi, et ma midagi ei räägi, muutis ta järsult tooni. Ta võttis välja mingi teise paberi. Mingisuguse kartongilehe. Oranži värvi, ma mäletan. Mul on order teie arreteerimiseks. Ja mul on käsk teid kohe endaga kaasa viia. Ma ei piiksatanudki. Ma olin pihuks ja põrmuks. Aga proua nähtavasti mõtles oma lõunasöögile. Te ei saa teda ju ometi kohe niimoodi kaasa viia? Mul on hädasti tema abi vaja. Andke meile ometi aega asju ümber korraldada. Mul on lõunaks just külalised tulemas. Mis ma niimoodi peale hakkkan? Sandarm ei teadnud enam üldse, mida öelda või mitte öelda. Mul on väga kahju, proua, vastas ta, aga me otsime teda juba kaks nädalat taga. Teie aadressi sain ma muide tänu töövahendusbüroole.

Ma ei taha, et ta mul käest lipsab. Mul on töö vaja ära teha. Pangu asjad kokku ja hakkame liikuma.

Läksime prouaga üles kolmandale korrusele minu tuppa ja ta aitas mul kohvrit pakkida. Või õigupoolest pakkis mu kohvri kokku tema. Mina olin nagu puuga pähe saanud. Sandarm tuli meile järgi. Ta ei lasknud mind mitte ühekski hetkeks silmist. Ta ilmselt kartis, et ma lasen katuse kaudu jalga. Ta oleks võtta saanud. Aga mul polnud plaaniski jalga lasta. Ma ei saanud veel väga hästi aru, mis minuga toimub.

Nii palju oli mulle selge, et ma ei pidanud nüüd enam ta küsimustele vastama. Ja juba sellest olin ma veidi rahulikum. Ma ei ole keeruline kuju ja ma lepin igasuguse olukorraga. See minek oli üks häda ja viletsus, aga kokkuvõttes parem ikkagi, et sellega oli nüüd ühel pool. Kõige hullem oli möödas. Ja ükskõik mis oli parem kui elada sellises hirmus, nagu ma olin olnud proua juurde tulemisest saadik. Kõige hullem oli tegelikult proua niimoodi hätta jätta. Ma kuulsin, kuidas söögisaali kell lõi kaksteist. Ja see kusjuures käis veel veerand tundi taha. Härra sõbrad pidid iga hetk siin olema. Kuidas proua saab? Ja isegi laud polnud veel kaetud!

Aga ses suhtes oli proua kohutavalt šikk. Ta jättis oma lõuna silmapilk kus seda ja teist. Ta korrutas mulle muudkui, et ta saab hakkama, et härra sõbrad saavad aru, et ta teeb kuidagi lihtsamalt. Rohkem oli ta mures minu pärast. Näost oli näha. Ta sundis mind kampsuneid, sooje asju, vahetuspesu kaasa võtma. Ta oli kindel, et vanglates on sellel aastaajal veel külm. Aga sellegipoolest jätsin ma enamuse asju nende majja, nagu ka oma aadressivihiku ja fotod, mis proua kiiresti oma hommikumantli taskusse peitis. Ei ole neil vaja teada, mis teil seal on, nagu ta ütles. Ja tal oli õigus. Proua suutis pea külma hoida.

Lõpuks palus ta veel mitu korda sandarmit, et see laseks mul esmaspäevani sinna jääda. Ma annan oma sõna, ta ei lähe siit kuhugi. Aga sandarm ei teinud kuulma. Ta paistis tõesti nui neljaks veendunud, et ma proovin ära põgeneda.

Me läksime uuesti kööki. Proua tegi mulle veel võileibu kaasa. Ta ütles, et vaevalt et kellelgi tuleb pähe mulle vanglas süüa anda. Ja ka härra tuli siis alla. Ta võttis sandarmi pihtide vahele. Ta isegi nahutas sandarmi läbi, võib nii öelda. Rääkis suu puhtaks! Ma poleks eladeski uskunud, et sellisel toonil ühe sandarmiga on võimalik rääkida. Aga härra on kord selline, et ta ei karda. Ta on loomult üsna leebe. Aga vaat